

Παράγοντες που επηρεάζουν την ορθή αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων

/ [Πεμπτούσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2j8ac8C>]

Ένα παράδειγμα, που μπορεί να αναφερθεί, είναι η ρύπανση του αέρα των πόλεων, για την οποία σχεδόν όλοι είναι υπεύθυνοι από τη στιγμή που μετακινούνται με οχήματα, τα οποία λειτουργούν με μηχανές εσωτερικής καύσης. Ωστόσο, στην περίπτωση που το περιβαλλοντικό πρόβλημα (π.χ. παγκόσμια κλιματική αλλαγή) προκαλείται τόσο από ανθρώπινα όσο και από φυσικά αίτια ή/και όταν οι αρνητικές επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων αργούν να εμφανιστούν ή/και όταν τα προβλήματα μπορούν να αποδοθούν σε ανθρώπινες δραστηριότητες μέσω περίπλοκων αιτιακών σχέσεων, τότε η ύπαρξη της ανθρώπινης ευθύνης είναι διφορούμενη.

Πολλές φορές συμβαίνει κάποιος να συμμετέχει ακούσια στη δημιουργία των

περιβαλλοντικών προβλημάτων με ενέργειες, που δεν αποσκοπούν σε κάτι τέτοιο, κι αυτό διότι οι «δράστες» δεν γνωρίζουν εξ αρχής τις αρνητικές επιπτώσεις ή δεν έχουν τη δυνατότητα κάποιας άλλης εναλλακτικής. Η απουσία, επομένως, πληροφόρησης συνιστά αιτία, που παρεμποδίζει την ανάπτυξη περιβαλλοντικής ανησυχίας, όπως συνέβη για παράδειγμα στην περίπτωση που εκατομμύρια άνθρωποι χρησιμοποιούσαν αποσμητικά σπρέι που περιείχαν υδρογονάνθρακες καταστροφικούς για το όζον, στα μέσα του 20ού αιώνα (Takács-Sánta, 2007).

Εκτίμηση της αντιμετώπισης

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με την ψυχική διαδικασία, μέσω της οποίας ένα άτομο προσπαθεί να εκτιμήσει την ικανότητα του ίδιου ή της κοινωνίας της οποίας είναι μέρος να αντιμετωπίσει τα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Ένας από τους παράγοντες αυτούς είναι, σύμφωνα με τον Takács-Sánta (2007), η πίστη στην Τεχνολογία. Πολλοί άνθρωποι έχουν την πεποίθηση, πως όλα τα προβλήματα μπορούν να επιλυθούν και επομένως να ξεπεραστούν με τη βοήθεια της τεχνολογίας και της επιστήμης, η οποία υποστηρίζει τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Σύμφωνα με εμπειρικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί, όσο περισσότερο οι άνθρωποι πιστεύουν, πως οι ειδικοί γνωρίζουν τις πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να έχει μια επικίνδυνη για το περιβάλλον τεχνολογία, τόσο

λιγότερο αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο. Πρόκειται για μια θετική ψευδαίσθηση των ανθρώπων, η οποία μεταφράζεται σε συχνή προσδοκία, ότι οι επιστήμονες θα ανακαλύψουν νέες τεχνολογίες προκειμένου να λύσουν το πρόβλημα τη χρονική περίοδο, που αυτό θα παρουσιαστεί. Κατά συνέπεια, η ψευδαίσθηση, ότι μια νέα τεχνολογία θα εμφανιστεί, αποτελεί τη συνεχή δικαιολογία για την αποτυχία των ατόμων να δράσουν άμεσα και ουσιαστικά για τον περιορισμό ή/και την αντιμετώπιση του προβλήματος (Shu & Bazerman, 2010).

Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί ένας δεύτερος παράγοντας, που είναι η πίστη των ανθρώπων στο ισχύον πολιτικό και οικονομικό σύστημα. Στις χώρες, που ανήκουν στη δυτική κουλτούρα, το κυρίαρχο πολιτικό σύστημα είναι η φιλελεύθερη δημοκρατία ή αλλιώς αστική δημοκρατία, μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία, δηλαδή, που στηρίζεται πολιτικά στις αρχές του φιλελευθερισμού, ενώ το κυρίαρχο οικονομικό σύστημα είναι η οικονομία της αγοράς. Πρόκειται για το αυτορυθμιζόμενο σύστημα, στο οποίο τα βασικά οικονομικά προβλήματα επιλύονται «αυτόματα» μέσω του μηχανισμού των τιμών. Όσο πιο ισχυρή είναι η πίστη στα συστήματα αυτά, όσο, δηλαδή, πιο έντονα πιστεύει κανείς, ότι αυτά τα συστήματα είναι κατάλληλα, τόσο περισσότερο τείνει να θεωρεί, ότι ακόμα και εάν προκύπτουν προβλήματα και δη περιβαλλοντικά, αυτά είναι διαχειρίσιμα μέσα στα συστήματα αυτά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι ριζικές αλλαγές να θεωρούνται μη απαραίτητες, γεγονός, που καθησυχάζει τους ανθρώπους και παρεμποδίζει την ανάπτυξη περιβαλλοντικής ανησυχίας.

Για παράδειγμα, ένα άτομο αφοσιωμένο και προσηλωμένο στη φιλελεύθερη δημοκρατία, θεωρεί τα περιβαλλοντικά προβλήματα ως τις συνέπειες ανεπαρκούς δικαιοδοσίας. Ως εκ τούτου, αυτά μπορούν να επιλυθούν με την εφαρμογή καινούριων νόμων και με την καλύτερη επιβολή των παλαιότερων. Από την άλλη πλευρά, ένα άτομο αφοσιωμένο στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς τείνει να θεωρεί τα περιβαλλοντικά προβλήματα ως αποτυχίες της αγοράς. Ως εκ τούτου, αυτά μπορούν να επιλυθούν με προσαρμογή και ρύθμιση των τιμών (π.χ. εξάλειψη ατελούς ανταγωνισμού). Είναι προφανές, πως το επίπεδο της περιβαλλοντικής ανησυχίας των ατόμων, που έχουν πίστη στο ισχύον πολιτικό και οικονομικό σύστημα, τείνει να είναι χαμηλό (Takács-Sánta, 2007).

Εμπόδιο στις αλλαγές, και κατά συνέπεια στην οικοδόμηση φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών, αποτελούν και οι εθνικές κυβερνήσεις πολλών χωρών σε συνδυασμό με τις πολυεθνικές εταιρίες. Και οι δύο επωφελούνται σε μεγάλο βαθμό κι έχουν τεράστια κέρδη από την κατανάλωση πόρων όπως το ξύλο, το πετρέλαιο και τα ορυκτά καθώς και από διαδικασίες, οι οποίες ρυπαίνουν τον πλανήτη όπως η παραγωγή χημικών, πλαστικών και λιπασμάτων. Στην πραγματικότητα, οι

πολυεθνικές εταιρίες έχουν γίνει τόσο ισχυρές σε σημείο να ενσαρκώνουν οι ίδιες τους νόμους και συχνά να είναι σε θέση να ανατρέπουν τα διατάγματα των εθνικών κυβερνήσεων, τα οποία έχουν καθιερωθεί μέσα από νόμους και ρυθμίσεις, προκειμένου να προστατέψουν και να διατηρήσουν τους φυσικούς πόρους (Oskamp, 2000).

Τις περισσότερες φορές, αναντίρρητα, ο φόβος και η αγωνία, που κυριεύει τους ανθρώπους, όταν τα περιβαλλοντικά προβλήματα γίνονται έντονα, είναι συναισθήματα, που τους παρακινούν να λάβουν δράση και να βρουν εναλλακτικές λύσεις για την αντιμετώπισή τους. Σε πολλές περιπτώσεις, όμως, οι εναλλακτικές αυτές δεν μπορούν να βρεθούν γρήγορα και με σχετική ευκολία, λόγω του ότι τα άτομα δεν είναι ενήμερα και καταλλήλως πληροφορημένα. Ακόμη, οι εναλλακτικές αυτές τείνουν να είναι δαπανηρές και μη συμφέρουσες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, ο άνθρωπος να παραιτείται εύκολα από την ανάληψη δράσης και πρωτοβουλιών. Αυτό ισχύει με τα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα, η επίλυση ή έστω βελτίωση των οποίων απαιτεί αλλαγές στη συμπεριφορά πολλών ανθρώπων, οργανώσεων και κοινωνικών οργανισμών.

(συνεχίζεται)